

ARTIGA

19

Juliol
2013

REVISTA D'ART I PENSAMENT CONTEMPORANI

Portada: GEMMA CLOFENT, *CONTRACTE TEMPORAL*, 2005
«Breathing Time», Centre de la Imatge Mas Iglesias, Reus.

L'IMAGINARI UTÒPIC DELS ORDINADORS

// PAU ALSINA

Hi va haver un moment, dècades enrere, en què l'imaginari utòpic dels ordinadors s'equiparava al dels robots antropomòrfics. Totes dues invencions es percebien igualment assequibles (o igualment inassequibles). Però el cert és que avui en dia la popularització dels robots antropomòrfics plenament funcionals encara està per arribar (i tot apunta que ens queden unes quantes dècades més), mentre que els ordinadors envaeixen pràcticament la totalitat de les nostres vides (de manera directa o indirecta), els nostres escriptoris o les nostres butxaques en moviment i, en això, les xarxes telemàtiques han estat decisives. Si anys enrere es parlava de ciberespai, ciberrealitat o cibersocietat, com a àmbit específic d'acció social i cultural; avui, senzillament, no es pot entendre la societat sense el que succeeix a la xarxa, aquí i a l'altra punta del món.

La penetració d'Internet arreu del planeta, amb major o menor qualitat segons la zona, segueix una progressió imparabile i la diversitat de dispositius d'accés fan la tasca cada cop més fàcil i a l'abast d'una àmplia majoria en moltes regions del globus terraquí. Diversos estudis han remarcat de quina manera fenòmens com el 15-M, les revoltes àrabs o molts altres esdeveniments recents no haguessin estat possibles sense l'accés a les tecnologies d'informació i comunicació com a eines articuladores de les xarxes locals i internacionals. La multidireccionalitat

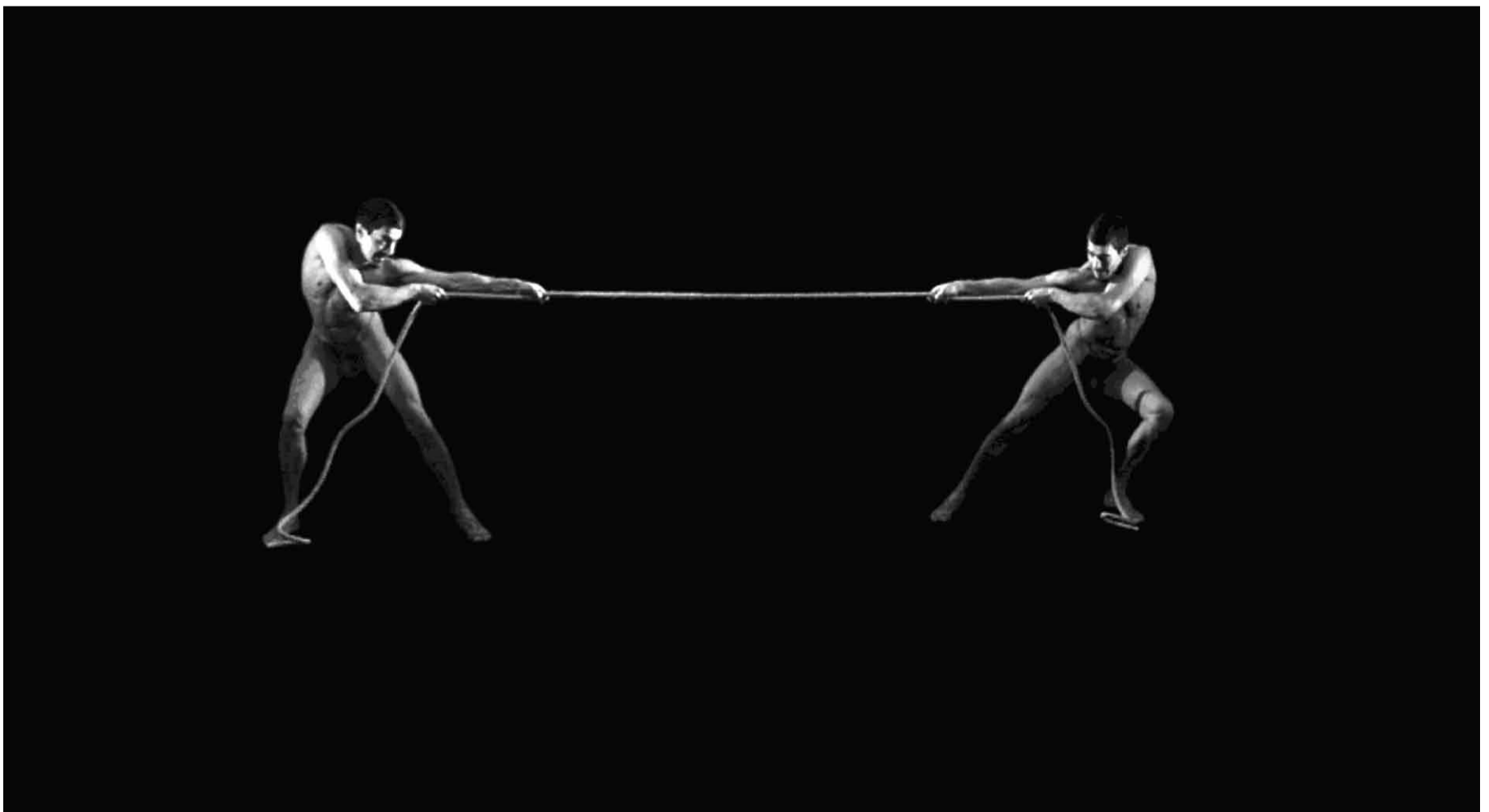
inherent a la comunicació a través de la xarxa aporta un potencial esfereïdor que fa tremolar als qui tradicionalment ostentaven el control dels mitjans de comunicació, siguin governs, corporacions, o grans mitjans de masses com el cinema, la TV o la ràdio. És per això que avui en dia la comunicació, i també la creació, ha d'oferir una especial atenció a la xarxa.

I el cert és que la xarxa ha canviat (i està canviant) tant les formes de comunicar i crear, com també ha fet possible l'emergència de moltes altres noves formes creatives específiques (com l'art dels nous mitjans, o l'art digital), que no podrien haver-se creat sense aquest substrat tecnològic i sense els seus atributs tan peculiars. S'ha dit que l'art dels nous mitjans és un art computable que es crea, emmagatzema i distribueix mitjançant tecnologies digitals i utilitza els trets d'aquestes tecnologies com a suport. Així, per tant, l'art dels nous mitjans és considerat un art processal, temporal, dinàmic i en temps real; participatiu, basat en la col·laboració, performatiu, modular, variable, generatiu i adaptable.

Sense entrar a discutir l'exclusivitat o normativitat d'aquesta definició que pretén aplegar tota una sèrie d'atributs dispersos (que, per separat, no en són pas exclusius) en una sola etiqueta (que, a més, gaudeix del sempre caduc «nou»), podem trobar suficients exemples de les característiques esmentades que il·lustren prou bé per què els aspectes materials i tecnològics són crucials per a la comprensió de l'obra mateixa. En molts casos el substrat material i tecnològic esdevé no sols eina o material sobre el qual basar-se sinó, sovint, tema i motiu

en el qual centrar-se, bàsicament perquè en les mateixes ciències i tecnologies estan sempre inscrites formes de veure i viure el món que l'art, com a agent intensificador i disruptor, productor d'afectes i percepcions, pretén mostrar, per fer-les visibles i intervenir-hi de manera laudatòria i utòpica o de manera totalment crítica i d'allò més distòpica.

Sovint la llargament documentada tecnofòbia humanística ha impedit veure els artefactes (siguin mecànics, elèctrics, electrònics o de qualsevol mena, que impliquen una tecnologia) com a part integral de la nostra cultura i, encara menys, com a agents actius en la seva construcció, i s'ha caigut, d'aquesta manera, en una mena de determinisme social. D'altra banda, el senzill fet de remarcar la cultura material en l'articulació de la nostra societat acostuma a anar acompanyat d'una acusació de determinisme tecnològic. Però el cert és que, tal i com porten dècades mostrant els estudis de ciència, tecnologia i societat, el fet social està tecnològicament sostingut, de la mateixa manera que el fet tecnològic esdevé socialment construït. I, si pensem que la tecnologia és la societat feta per tal que duri en el temps (és a dir, allò que permet sostenir una societat a través dels seus artefactes que recorden i medien a cada instant amb les associacions que es van construint entre agents humans i no humans), llavors la xarxa avui no és solament una eina tecnològica sinó la mateixa forma de la societat actual, allò que ha vingut a denominar-se com a «societat xarxa». Llavors podríem preguntar-nos altre cop: això vol dir, també, que avui som «homes-xarxa»?

Antoni Abad. *Sisif*, 1996. Net art, Barcelona (Europa) - Wellington (Oceania)

Visitable a: hangar.org/sisif/indexv.htm

Doble emissió per internet, des de punts antípodes del planeta, de la imatge de dos homes tibant una corda que travessa La Terra de manera virtual.

L'ESPAI DIGITAL:

«MITJÀ» PER A L'ART I «MEDI» CREATIU

// ROSA COMES

.....
 evitoelverb.wordpress.com

L'entorn virtual i el 2.0 són «medis» en què poden passar coses noves, és a dir, en què les coses poden passar d'una manera diferent. Tot i això, hi ha molts creadors i col·lectius relacionats amb les arts visuals que, per ara, encara només senten la necessitat d'utilitzar-los per explicar-se, és a dir, com a «mitjà» de difusió; en el territori geogràfic més immediat, doncs, les iniciatives que volen explorar a fons les possibilitats que ofereix de manera intrínseca encara són tímides.

Un bon nombre de fotògrafs, per exemple, han obert espais web que mostren un tractament de la imatge adequat, com ara Gerard Boyer, David Oliete, Lluç Queralt, Maria Veses, Laia Marín o Carles Llop; en molts d'aquests casos, s'aprofiten les opcions del gestor de continguts propi de les plantilles de blog, de compartició a les xarxes i d'inclusió de música, text i comentaris, que obren el fet creatiu al públic i obren, també, dimensions paral·leles al treball fotogràfic. Altres espais destacats, un cop han fet la funció de difondre esdeveniments, per la seva capacitat d'aglutinar agents i persones en les iniciatives que duen a terme, es converteixen en arxius molt valuosos d'informació i repositoris d'edició de materials consultables permanentment, com ara Boek861, Comissariat o Laboratori Visual.

Tal com deia, però, hi ha casos en què les funcionalitats

pròpies de l'entorn influeixen en el discurs. Projectes com: Cos i Ànima, Tarragona Topografies o Patrimoni i creació contemporània aprofiten les bondats del context per tractar els continguts no pas com una traducció diluïda d'un projecte presencial, sinó com a elements que fan possible una experiència artística *in situ*. I creadors com Jordi Abelló, Marcel Pey, Pep Escoda o Rufino Mesa, a l'hora de desenvolupar els seus treballs, no el pensen únicament com a suport sinó com a motor.

En aquest sentit, l'experiència de Jordi Abelló comença a ser extensa i variada. Ja amb el seu treball *Nova història de l'art*, paral·lelament a l'exposició va crear un compte de Twitter en el qual durant la inauguració anava llançant, automatitzats de manera prèvia, els missatges que apareixen al llarg de l'audiovisual, sota l'etiqueta #elsmortsdelart. Bank, d'altra banda, es va concebre com una aplicació de mòbil que només funcionava quan el mòbil se situava en les coordenades físiques d'alguns dels bancs més importants del país i, per tant, la geolocalització va afegir un alt grau

de significat a l'acció artística. I, actualment, entre altres iniciatives, la pauta de publicació d'una xarxa com Instagram, on comparteix periòdicament imatges de superfícies modelades pels dies i els elements, li permet fer una exposició allargada en el temps i que la proposta es vagi rebent a poc a poc, al ritme del procés, naturalment i quotidiana. *How does the time paint?* fa que el receptor vagi observant com el temps pinta paisatges i entorns naturals i permet interioritzar un discurs, el discurs de Jordi Abelló, sobre la mirada pictòrica damunt de la realitat.

Rufino Mesa, per la seva banda, també entén els diversos blogs com a projectes artístics separats, amb objectius acotats. *Generación Índigo*, *La Comella pressentida*, *La ferida*, *Tierra con pan* i *La piedras cantan*, els que actualment té oberts, construeixen discursos diferents i es plantegen com a obres d'autoedició. Des de la crítica i el pensament fins a la poesia i l'assaig, són plataformes de «trobadra entre les mans i la reflexió», que li proporcionen exactament els recursos que necessita: combinació d'imatge i text i experiència esgraonada en el temps.

.....
Fotografies (de dalt a baix i d'esquerra a dreta):
 Rufino Mesa. Siete cajas minerales, 2013. Clara,
 una idea replicada... del blog *La Comella Pressentida*.
 Boek 861. Secció Boek Visual: boek861.blog.com.es
 Jordi Abelló. *How does the time paint?*
 (Com pinta el temps?): @abellovilella
 Instagram de Jordi Abelló:
instagram.com/abellovilella

WEBS I BLOGS D'ARTS VISUALS I SIS PROJECTES EN EL MEDI

• SELECCIÓ DE ROSA COMES •

AGUSTÍ ARÉVALO
agustiarevalo.com

ALTACAPA
altacapa.com

ÀLVAR CALVET
usuaris.tinet.org/alvarcal

ANDULUPLANDU
anduluplandu.com/blog

ANTON ROCA
arteco.org/antonroca

ART-TARRAGONA
art-tarragona.com

AULA D'ART DE LA URV
urv.cat/a_mes_estudiar/aula_art

AURELI RUIZ
aureliruiz.net

BOEK861
boek861.com

BREATHING TIME
breathingtime2013.wordpress.com

CA TARRAGONA
catarragona.net

CLICKPICSBLOG, LOURDES GASOL
clickpicsblog.com

COMISSARIAT
comissariat.cat

COS I ÀNIMA
artemergent.cultura.gencat.cat/cosianima

DAVID OLIETE PHOTOGRAPHY
blog.davidoliete.com

DIGITAL GUNS, MARCEL PEY
marcelpey.wix.com/digital-guns

DOM
daondamagnetica.net

DOMO-A
domoart.tumblr.com

EL CHICOTRISTE
perrelectrico.blogspot.com.es

ENRIC LLEVAT
enricllevat.blogspot.com.es

ESCOLA D'ART I DISSENY DE TARRAGONA
dipta.cat/eadt

GENERACIÓN ÍNDIGO, RUFINO MESA
generacionblanca.blogspot.com.es

ESTER FABREGAT
esgat.com

ESTER FERRANDO
esterferrando.cat

FINA OLIVER
finaoliver.com

GERARD BOYER
diary.gerardboyer.info

GRUPS DE TREBALL LABMEDIACIÓ
labmediaciogrupsdetreball.wordpress.com

HUGO PRADES
hugopradesilustrador.blogspot.com.es

INSTANTS, MARIA VESES
mariavesesferrer.blogspot.com.es

JORDI ABELLÓ
jordibello.com

JORDI EROLA
jordierola.com

L'ANTENA
antena.cat

L'AVANÇADA DE L'ART
lavansadadelart.blogspot.com.es

LA BOLA INFINITA, CARLES LLOP
labolainfinita.blogspot.com.es

LA COMELLA PRESENTIDA, RUFINO MESA
comellapresentida.blogspot.com.es

LA MEVA FINESTRA, LAIA MARÍN
laiamarin.wordpress.com

LABORATORI VISUAL
visual-lab.info

LAS PIEDRAS CANTAN, RUFINO MESA
laspiedrascantan.blogspot.com.es

LLORT FIGUEROLA ARTWORKS
llortfiguerola.blogspot.com.es

LO PATI
lopati.cat

LLUC QUERALT
llucqueralt.com

MANEL MARGALEF
manelmargalef.immatatalla.com

MAR BORRAJO
marbv.com/es

MARCEL PEY
marcelpeythedome.blogspot.com.es

MARIA JACAS
mariajacas.com

MÀRIUS-ARTS
marius-arts.blogspot.com.es

MÈNSULA STUDIO
mensula.cat/blog

NÚRIA RION
nuriarion.com

PÀRQUING
parquing.blogspot.com.es

PATRIMONI I CREACIÓ CONTEMPORÀNIA
patrimoniicreacio.cultura.gencat.cat

PEP ESCODA
pepescoda.com

RAMON GINER FILELLA
ramginer.com

SALVADOR JUANPERE
juanpere.com

SCAN Tarragona
scan.tarragona.cat

SHIKUARAT
shikuarat.blogspot.com.es

TARRAGONA CULTURA
tblog.tarragona.cat

TARRAGONA TOPOGRAFIES, PIN I SOLER: 8 CRUÏLLES
lletra.cat/TopoGrafies/Tarragona

TIERRA CON PAN, RUFINO MESA
tierraconpan.blogspot.com.es

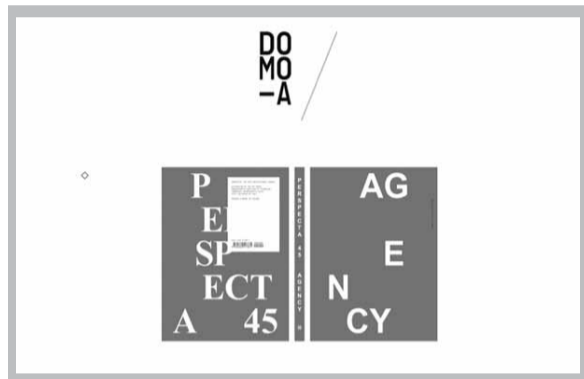
TOM CARR
tomcarrstudio.com

VIAJES FOTOGRÁFICOS, ALBERT FARNÓS
viajesetnograficos.com

DOMO-A

@domoa_es i @Domo_art / domoa.tumblr.com

DOMO-A entén perfectament el que és el territori d'afinitats i, a partir de la constel·lació de Tumblr i les xarxes socials, que manté diàriament (Twitter, Facebook, Pinterest i Instagram), teixeix una proposta conceptual especialitzada. Aquesta empresa de disseny, estratègia i tecnologia, més enllà de limitar-se a mostrar els treballs, utilitza l'entorn 2.0 per fer una feina molt acurada de mediació i hi perfila la seva aposta creativa a partir de recomanacions d'art i cultura, disseny, tipografia, fotografia, innovació, moda i noves espècies artístiques.

ALTACAPA

altacapa.com

El blog de Màrius Domingo, enginyer, inspector d'educació i crític, té sis anys d'història i utilitza les possibilitats d'aquest tipus d'espai en tota la seva dimensió. Hi publica textos breus i àgils, idonis per al context virtual, en què combina temàtiques múltiples, d'una banda, i, d'una altra, la voluntat de ressenyar els fets més interessants que passen al Camp de Tarragona en l'àmbit de l'art i d'expressar pensaments propis al voltant de temes més llunyans. Amb un elevat nombre de visites, és un exemple de com d'importants són els prescriptors a la xarxa.

PEP ESCODA

IphoneOnly Instagram: @pepescoda

Instagram de Pep Escoda: <http://instagram.com/pepescoda>

L'entorn web i l'entorn de les xarxes socials tenen, per a Pep Escoda, usos diferents. Aquest fotògraf aprofita Instagram i la seva essència per mostrar treballs únicament fets amb mòbil i que vénen determinats, conceptualment i estètica, per l'espontaneïtat i la immediatesa. Com en el cas de Jordi Abelló, el fet de compartir la mateixa eina que tots els altres usuaris de la xarxa i de tenir, doncs, aparentment, les mateixes opcions, fa prendre una forta consciència del valor de la seva mirada artística.

L'ARXIU DE LO PATI, CENTRE D'ART DE LES TERRES DE L'EBRE

lopati.cat

Finalment, un web que ens queda més lluny físicament, però ben a prop en afinitats: la de Lo Pati, i, en concret, l'espai d'arxiu, que hi recull l'activitat més destacada a les Terres de l'Ebre en l'àmbit de les arts visuals des de 1989. En aquest cas, Internet visibilitza un dels objectius del Centre i ens permet consultar esdeveniments, però, sobretot, textos, catàlegs, imatges i documentació que s'hi associen. De fet, aquest és un dels valors que el director, Blai Mesa aporta amb gran encert en tots els projectes que impulsa, amb la certesa que «l'arxiu (també) fa la cosa».

MARCEL PEY

facebook.com/marcel.pey / youtube.com/user/marcelpey
vimeo.com/marcelpey

Marcel Pey té múltiples espais oberts a la Xarxa, des de blogs diversos fins a comptes en plataformes audiovisuals i webs pròpiament dits. Aquest creador no considera l'espai virtual com un sucedani, sinó com un veritable context d'exhibició dels treballs. Actualment, podem seguir la seva tasca al seu perfil de Facebook, que acota, doncs, a priori, el públic al qual arriba. També el trobem molt present a Youtube, on, a partir de les preferències que destaca al seu canal i dels propis films que hi penja, descobrim el mapa discursiu de la seva obra. Recentment, també és a Vimeo.

PATRIMONI I CREACIÓ CONTEMPORÀNIA: «CELLERS QUE DANSEN»

patrimoniicreacio.cultura.gencat.cat/tipus/cellers-que-dansen

«Cellers que dansen» és una exposició inclosa dintre del programa Patrimoni i creació contemporània (Serveis Territorials de Cultura de la Generalitat de Catalunya) que destaca pel fet que, des del seu plantejament inicial, es va concebre com a mostra principalment virtual. Inclou les 6 videodanses realitzades en cellers modernistes del territori i el disseny del web ja està desenvolupat de manera que aconsegueix una comoditat en l'usabilitat i la visualització molt òptima, encara més òptima que la que s'obté en una mostra presencial.

HOMENATGE AL PINTOR

JOAQUIM CHANCHO

//ANTONIO SALCEDO

joaquinchancho.com

Homenatge amb tres exposicions simultànies, al Museu d'Art Modern de la Diputació de Tarragona: «Joaquim Chancho a les col·leccions de Tarragona», al Museu de Valls: «Joaquim Chancho, Pintat al Pla» i a la Casa de Cultura de Riudoms-CERAP: «Joaquim Chancho. Estampes. Sèries numèriques». Del 23 de febrer al 7 d'abril de 2013.

Altres vegades que hem escrit sobre Joaquim Chancho hem fet referència al fet que és el pintor més important de la seva generació a les nostres contrades i que sempre ha estat un referent per a les generacions posteriors. La seva obra admirada i reconeguda ha estat des de fa molts anys el fruit d'un treball constant, coherent i innovador. Com a historiador he pogut conèixer la seva trajectòria i crec que ara quan tan merescudament se l'hi ha ofert aquest homenatge, és pertinent revisar com ha estat l'acceptació de la seva obra a casa nostra. Podem parlar de tres moments.

El primer té relació amb els seus inicis. La *Revista del Centre de Lectura* va fer un seguiment del seu treball. Chancho era alumne de l'Escola d'Art del Centre i gairebé tot el que tenia relació amb ell hi sortia ressenyat. El mes de novembre de 1962 s'hi dona a conèixer el seu ingrés a l'Escola de Belles Arts. L'any següent s'hi comenta la medalla de plata obtinguda pel seu quadre *Almoster*, a la Real Acadèmia de Belles Arts de Sant Jordi a Barcelona. El mes d'abril de 1966, en inaugurar la seva primera exposició individual al Centre de Lectura, hi va sortir un comentari que trobo particularment interessant per ser dels primers fets sobre la seva obra. En reproduïxo un fragment a continuació:

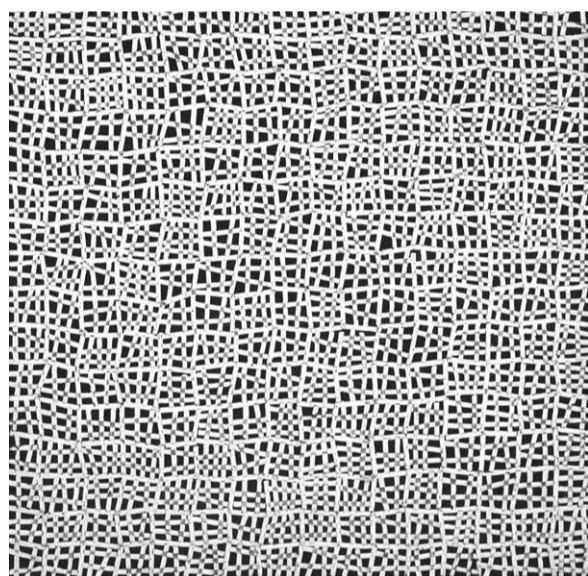
Chancho tiene la inquietud del joven pintor que trabaja y se sitúa en lo actual en el arte. Si lo identificamos por las pinturas presentadas, diremos que está en plena eferescencia de lo nuevo, en pintura no figurativa pero simbólica, formas planas al que se puede ver una visión de masa árida, campo abierto sin límites, ancho y cálido, tal fuera una meseta de áspero paisaje, sólo ante eso queda y se convierte su arte conciso, mérito calificado en saber hacer algo más de lo que no se ha visto, por original en cuanto al valor de matizaciones y composición. [...] su tenacidad en la obra nos dice mucho a su favor, por considerar que en arte hay que trabajar y pensar las ideas.

Si bé sembla que no acabaven d'entendre les obres presentades, destaquem la frase final perquè ja defineix força bé la manera de ser del pintor. Eren anys en què a Reus i Tarragona, des del punt de vista de la crítica dels diaris locals costava molt acceptar l'art abstracte o proper a l'abstracció. Artistes tradicionals, però amb molta acceptació a la ciutat de Reus, ironitzaven sobre els pintors abstractes. Malgrat tot, el Centre de Lectura, a través de la seva revista, apunta va que possiblement no els agradava, però entenien que era

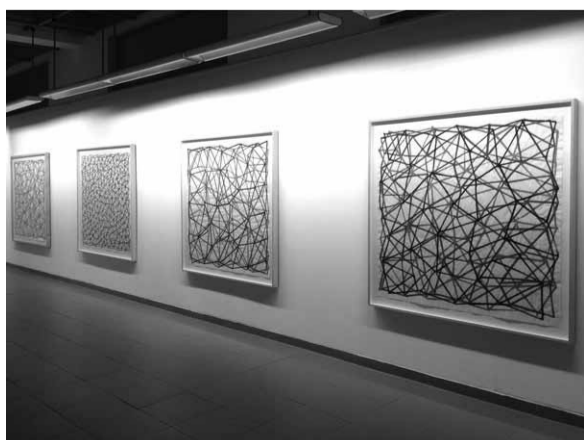
«lo nuevo». Mostraven el seu respecte pel treball ben fet.

El segon moment té lloc onze anys després d'aquesta exposició, quan Chancho obté el primer premi de pintura de la Biennal de la Diputació de Tarragona per la seva obra *Flat Fleet*. Crec que ha estat un dels premis en la història de la Biennal que ha provocat un major enrenou. Al diari local, uns quants artistes es varen manifestar en contra, fins i tot va sortir una caricatura on s'intentava ridiculitzar l'obra. Tot era producte d'un gran desconeixement i de la dificultat d'entendre una obra com la de Joaquim Chancho. També ens parlava de manera molt significativa de l'ambient cultural de la ciutat.

El tercer moment. La situació ha canviat substancialment, parlem del moment actual, de les tres exposicions que, ara sí, han tingut un bon ressò mediàtic. La seva obra no ho necessita, ja fa bastants anys que és reconegut com un dels artistes més prestigiosos de la cultura catalana, però aquí parlem de la recepció de la seva obra al territori, a casa seva. Una clara evidència del canvi és la primera de les mostres muntada amb obres d'institucions i col·leccionistes de les comarques de Tarragona que ja parla per si mateixa de l'acceptació del seu treball. Un altra és la conjunció de les tres institucions que han participat en aquest esdeveniment i, finalment, la publicació del llibre *Joaquim Chancho. Desplaçaments de la pintura* d'Assumpta Rosés, gran coneixedora del seu treball, en el qual fa una exhaustiva anàlisi de la trajectòria del pintor. En l'època que vivim, quan bàsicament es parla de crisi, és bo trobar elements positius i aquest n'és un, el món l'art i de la cultura hi han sortit guanyant.

Esquerra: Pintura 160, 2000. Oli damunt tela, 175x175 cm. Baix: Joaquim Chancho al taller de Pla (fotografies: Marià Chancho) i fotografies exposicions del Museu de Valls i Museu, Casa de Cultura de Riudoms i MAMT.

MONUMENTS

// MARINA VIVES

Mireia Sallarès. «Monuments»

CA Tarragona Centre d'Art, Tinglado 2, Tarragona

18 maig – 28 juliol 2013 / catarragona.net

«Monuments» és el títol de la *solo exhibition* de Mireia Sallarès produïda pel CA Tarragona. La mostra remet de manera intuïtiva i pràcticament automàtica a un seguit de noms o adjectius, els quals comencen a flotar en l'enorme espai expositiu del Tinglado 2 des del moment en què hi poses els peus. Veu, dona, relat; presència, treball, dignitat, en són alguns.

Des d'un punt de vista estrictament expositiu, «Monuments» té un consum plaent i equilibrat: la disposició de les peces; els ritmes que ofereix; els suports tecnològics i analògics; fins i tot (o sobretot), la lletra manuscrita que escriu els *post-it* amb els quals l'artista ens explica el seu procés artístic en primera persona; tot en «Monuments» traspuja el caràcter seductor de l'artista, que es fa present en l'exposició molt més enllà de l'autoria de l'obra.

Las 7 cabronas e invisibles de Tepito fa de carta d'entrada a l'obra de Sallarès. La peça analitza la «cabrona» de Tepito, una dona íntegra, que lluita contra les seves adversitats en un dels barris més marginals de Mèxic D.F. Les veus en els àudios de les dones, les seves experiències, el seu coratge i la seva cosmovisió ens traslladen amb rapidesa al vessant més profund del treball de Sallarès, aquell que visualitza o posa veu a quelcom emmudit (i a l'esforç d'honar, mitjançant un monument amb pedestal, però sense escultura) a la dona, en general, i específicament a la més invisible: la pobra, l'anònima, la resistent.

El Camió de Zahia es troba en un segon espai de la mostra. Des d'una pantalla instal·lada en un costat del

petit camió contemplem, asseguts en caixes de fruita de plàstic, com Sallarès (més present com a personatge en la seva obra primigènia) ens presenta a Zahia a través d'ella mateixa i dels caràcters que l'acompanyen en el seu camí. Com en las «mujeres luchonas» de Tepito, el camió és el treball i la llibertat de Zahia, el seu poder.

A l'altre extrem de la sala, hi trobem *Mi visado de modelo II*, on una actriu basca explica com exerceix la mentida en dir que és model davant d'uns agents com a única sortida per renovar-se el visat de residència als EUA. Ella menteix i ho sap; els que l'escolten ho saben; la mentida esdevé realitat en ser reconeguda i acceptada.

Las Muertes Chiquitas, investigació, vídeo, obra i llibre, es troben en un tercer sector de l'exposició, ocupant potser el lloc preeminent de «Monuments». Aquesta peça recull amb vídeo les experiències de diverses dones mexicanes, de molt diferents orígens socials i experiències viscudes, a les quals es demana per la seva relació amb l'orgasme (el títol és una metàfora usada a Mèxic per esmentar-lo). El resultat colpeix; i no només per les declaracions de culpa absurda fruit de la ig-

norància, les violacions relatades, o les traves al plaer i les lloses morals que moltes d'aquestes dones narren. Més aviat perquè aquestes històries llunyanes esdevenen, de sobte, properes i, fins i tot, pròpies. És aquesta dona universal, mare i cabrona, subjugada i alliberada, dèbil i indestructible que cobra protagonisme. Una feminitat arrelada –que no necessàriament domesticada–, que va més enllà dels discursos feministes tradicionals i apunta una història del silenci, o millor dit, silenciada.

Al final de l'espai del Tinglado trobem *Se escapó desnuda. Un proyecto sobre la verdad (Caracas 2011-2012)*, on Mireia Sallarès realitza un seguit d'entrevistes amb diferents persones molt diverses, a qui requereix la «veritat» com a concepte i com a possibilitat. Els àudios giren entorn la pregunta: «per què acceptes una entrevista que tractarà sobre la veritat?». Les respostes es completen amb un seguit de plaques commemoratives on consta «La Verdad (se escapó desnuda). Monumento fragmentado. Caracas, 2009» que s'instal·len en diferents llocs de la ciutat, sense permís; com a recordatori, una vegada més, d'allò que no és, d'allò que s'omet o es reserva.

Mireia Sallarès es deixa sentir en la seva obra; hi és en els relats que narra, s'hi troba igual que la presència invisible que mostra el seu treball. Monuments és una oda a la fortaleza infinita del dèbil, un homenatge als espais que ocupa la no-presència de la persona o concepte hipotèticament secundari. Sallarès parla de la dona, però no en clau de gènere sinó de minoria; des d'una perspectiva de superació i resistència de l'adversitat. Tant en *Las 7 cabronas*, com al *Camión de Zahia* o a *Las Muertes Chiquitas*, les dones que ens presenta Sallarès són heroïnes invisibles de la quotidianitat, tal i com ho són el taxista o qualsevol dels entrevistats sobre la veritat a Caracas; tots ells mereixen, per a Sallarès, el seu «monument».

Fotografies: CA Tarragona / Martí Gasull

DE LA MUSE ENDORMIE A LA «MUSE ÉPUISEE»

(sobre els darrers treballs de Salvador Juanpere)

// ABEL FIGUERES

És evident que l'art de les darreres dècades s'ha tornat auto-referencial, que ja no parla sobre el món que ens envolta sinó que ha esdevingut una referència de si mateix, un metallenguatge. Molt sovint, l'art actual es refereix a les seves pròpies característiques expressives, a la seva pròpia història, a les seves tècniques, als seus materials, els seus artistes i les seves obres emblemàtiques. Sembla com si, d'aquesta manera, l'art s'entestés a fer-nos conscients que som en una altra època, que l'art modern ja forma part del passat.

En el treball de Salvador Juanpere, aquestes autoreferències i aquest metallenguatge s'han anat accentuant en els darrers anys. A «Gli strumenti dell'arte», de 2005, eren les pròpies eines de treball les que esdevenien escultura en ser replicades en fusta i exposades tot perdent la seva funció. «Cajas metafísicas», de 2008, eren reproduccions a escala real i en alabastre de caixes d'eines del

taller que jugaven amb el concepte de les obres d'Oteiza. A «Peanyes (Specific Objects)», de 2010, ens presentava la reproducció a escala real de peanyes d'escultures de l'època moderna que picaven l'ullet al concepte de Donald Judd sobre les obres minimalistes. A «Puntelli di sensi il suo vago perimetro (Montale)», de 2011, trobàvem reproduccions en marbre de diversos puntals de les escultures romanes clàssiques. I, ja en aquest mateix any 2013, Juanpere presentava a la Galeria Pilar Riberaygua, d'Andorra la Vella, la seva «Muse épuisée» (Musa esgotada o exhausta) en una clara resposta i directa referència a la *Muse endormie* de Brancusi. En aquest cas es tractava del bust

brancusià foradat i travessat literalment pel llenguatge, per les paraules. A la sèrie de dibuixos *collage: «Het laboratorium van de beeldhouwer»*, presentada a Gant (Bèlgica), en un antic laboratori de física, el febrer passat, hi ha afegit ara una altra sèrie bessona i paral·lela: «El laboratori de l'escultor», que ha exposat al taller de marcs D'Ivori, de Barcelona. Laboratori i taller de marcs han esdevingut d'aquesta manera, també, unes altres referències i uns altres espais d'exposició i de reflexió artística i escultòrica.

En tots aquests dibuixos recents l'artista, l'escultor, continua reflexionant sobre el seu propi art, la seva escultura. Així podem descobrir-hi tota mena de restes i fragments de materials escultòrics; marques i empremtes de les eines i els processos de treball; referències diverses a escultors, artistes, escriptors i a les seves idees.

Tot plegat, dona testimoni de l'esperit de l'època, del nostre particular Zeitgeist, un testimoni del pas del temps, d'un temps que va de la *Muse endormie*, de Brancusi, a la «Muse épuisée», de Salvador Juanpere.

Imatge: Salvador Juanpere. *Muse épuisée* (d'après Brancusi). 2013

«DISCURS DIFÚS – FÁBULAS ILUSTRADAS»

Projecte de Rebeca Pujals i Clàudia Egea
Aula d'ART. URV Tarragona
Del 15 de maig al 5 de juny de 2013
urv.cat/a_mes_estudiar/aula_art

L'Aula d'Art segueix oferint als estudiants i visitants de la URV petites exposicions, conferències, accions i reflexions sobre l'art contemporani. El Facebook de l'Aula d'Art de la URV i el web www.article.cat tenen informació puntual de les seves activitats. L'exposició instal·lació «Discurs Difús» va ser feta amb troncs, fils de llana i sobres de colors. Es va inaugurar amb una *performance* col·lectiva amb els músics Alexander Pérez, Jordi García, Beatriz Luque i Albert Ramos. A.R.

«HUMBERTO RIVAS»

Fundació Forvm. Casa Canals. Tarragona
Del 14 de maig al 21 de juliol de 2013
fundacioforvm.com

Exposició homenatge a Humberto Rivas (Buenos Aires, 1937 – Barcelona, 2009), vell col·laborador de la Galeria Forvm, que ha acostat repetidament el seu treball a Tarragona des de 1982. Artista reconegut amb molts premis importants i grans exposicions com la del MNAC l'any 2006. En el seu treball fa una presentació directa de la realitat, retrats de persones nues amb fons llisos, edificis amb il·luminació natural, imatges frontals, blanc i negre, i simplicitat compositiva per obtenir imatges potents i intenses. A.R.

PREMI TELAX

Galeria Antoni Pinyol. Reus
Del 4 al 29 de gener de 2013 / antonipinyol.com

En l'obra de Lucia Juan, Premi Telax 2013, l'atenció se centra en la matèria. El seu és un treball d'exploració i d'investigació del temps i la matèria, on aquesta és considerada un element amb identitat pròpia, autoreferencial, que té per ella mateixa un significat que es multiplica a través del diàleg amb l'espai. En *Registre intangible* // l'element físic i material que conforma l'obra ho és tot. L'obra no actua com a símbol d'una altra cosa, ni remet a uns significats llunyans. El significat és immanent. És el fet de la matèria com a matèria. El fet de la matèria-testimoni com a experiència primera i com a via de coneixement. P.C.

«EXPEDICIONS»

Punt de Trobada de Campclar
De l'11 al 30 de juny de 2013
expedition-s.eu

«Expedicions» recull les produccions d'unes residències artístiques a Campclar. Hi han convergit l'aproximació artística, el testimoni de la gent, l'estudi sociològic, sociolingüístic i antropològic, i l'educació social. Alguns dels treballs són d'Alba Rodríguez Núñez, amb un recorregut fotogràfic de reconeixement del barri, i d'Unai Reglero, amb una pintada de més de 50 metres a la plaça major de Campclar. «Expedicions» és un projecte europeu de caire multidisciplinari, col·laboratiu i transversal que, a Tarragona, articula l'Associació Cultural Ariadna amb la coordinació de Nani Blasco. P.C.

MARIE-FRANCE VEYRAT.
«ARKITECTÒNICS»

Galeria Atelier. Barcelona
Del 16 d'abril al 8 de juny de 2013 / galeriatelier.com

Peces simètriques que barregen solidesa i lleugeresa, la seriositat dels decorats d'una pel·lícula futurista de Kubrick (un improbable *2001: A Space Odyssey II*) o els juganers *Space Invaders*, tot plegat en una nova exploració del seu imaginari creatiu, amb una nova gamma cromàtica i elements disruptius que ens fan qüestionar l'equilibri del que tenim davant. Molt remarcable és, també, l'ús que l'artista fa dels materials: bronze, escaiola, escuma expandida, alumini o poliestirè, que doten al conjunt d'una gran coherència, com si cada peça ens digués que la seva ànima és una i la forma que té una altra. M.D.

PATRÍCIA CARLES.
«COR, VOLAR I CÓRRER»

Cicle Catedrals a la Capella, a cura de Joana Hurtado
Capella de Sant Roc. Valls
Del 5 de juliol al 4 d'agost de 2013 / capellasantroc.cat

Comencem alguna cosa, teixim el nostre fil en una xarxa de relacions. Mai no sabrem què en sortirà de tot plegat. I això val per a tota acció. D'una forma molt concreta, perquè no es pot saber. Això és aventurar-se. I diria, a més, que aquest aventurar-se només és possible des de la confiança cap als éssers humans. (Hannah Arendt, entrevista televisiva, 1964) Cor, volar i córrer és una lectura creuada entre el propòsit d'una acció i el caràcter imprevisible del seu desenllaç. Es presenta com el procés fonamental i inherent a tots els estadis d'un acte que impliqui cos, espai i moviment. A.R.

JOSEP SALA. «ÚLTIMES PINZELADES»

Museu d'Art Modern de la Diputació de Tarragona

Del 18 abril al 23 juny de 2013

altanet.org/MAMT

Obres de Josep Sala (Barcelona, 1928 – Altafulla, 2010) fetes entre 2009 i 2010, els darrers de la seva vida. Aquesta pintura conserva la tècnica hàbil, la llibertat de pinzellada i el sentit del color vibrant habitual en el seu treball, però té unes peculiaritats: mides més petites que de costum, tons especialment saturats, marronosos o agrisats, colors de vespre o de dia emboirat. Es diria que és el paisatge com a mirall, pintura per al pintor, sense voluntat d'exhibició ni pretensions externes. A.R.

JOAQUIM CHANCHO. «DESPLAÇAMENTS DE LA PINTURA»

Assumpta Rosés. Disseny: Saura i Torrente. Edicions de l'Eixample. Col·lecció Tamarit.

Diputació de Tarragona/Viena Edicions, 2013

Aquest llibre presenta el recorregut i els desplaçaments de la pintura de Joaquim Chancho, sempre situada en un camí obert a la interrogació sobre el llenguatge. En ell, es reflexiona sobre el contingut ideològic i els valors transcendents que guien el seu treball i també s'ofereix un bell espectacle visual amb la selecció de les obres més representatives, relacionades amb imatges dels tallers i de les exposicions, on les composicions troben referències d'escala i context.

JOAN FONTCUBERTA. «MOBY DICK»

Vestíbul de l'edifici del Port de Tarragona

De juliol a setembre de 2013

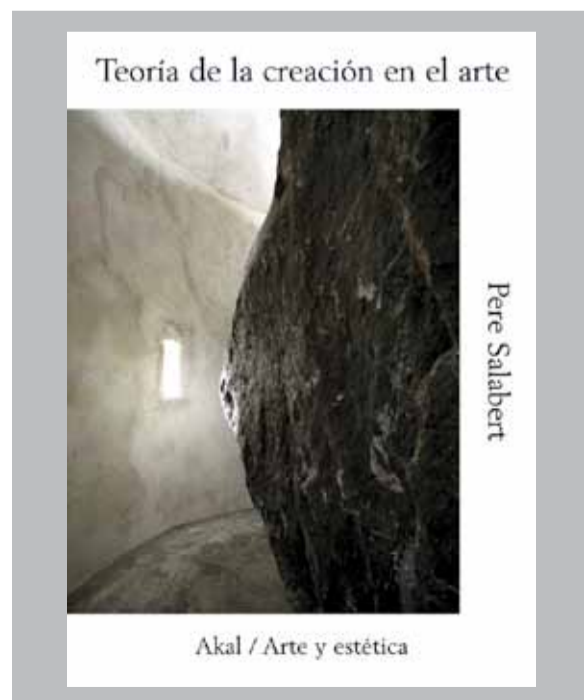
Es mostren dues Fotografies que van formar part de la instal·lació Moby Dick de Joan Fontcuberta al Tinglado 2 l'any 1995, dins del programa d'exposicions comissariades per Chantal Grande i Glòria Malet. Les fotografies formen part del Fons d'Art del Port que es vol fer visible per mitjà d'aquestes presentacions al vestíbul, l'edició d'un catàleg i una exposició que tindrà lloc el proper mes d'octubre amb una selecció de les obres recollides durant 25 anys d'exposicions d'art als Tinglados. A.R.

TEORIA DE LA CREACIÓ EN EL ARTE

Pere Salabert

Madrid. AKAL/Arte y estética, 2013

De Sòfocles a Marcel Duchamp, es rastreja el concepte de creació, a hores d'ara diluït per l'ús immoderat del terme. La relació entre les paraules «crear» i «creure» i un discorriment entre els autors teatrals clàssics grecs, serveixen de base a una reflexió sobre la creativitat com a competència. En diferents capítols s'enfoquen aspectes com la imitació, la imaginació, la llibertat, la intenció creadora, l'espontaneïtat, l'estil, l'ocultació o l'erotisme.

COL·LECCIÓ DE LITOGRAFIES I GRAVATS

Anquin's Galeria d'Art. Reus

Del 27 de juny al 26 de juliol de 2013

anquins.com

Actualment Anquin's i Artlof s'han fusionat en un únic local al carrer de Campoamor, 2. La nova galeria proposa intensificar les energies en la projecció exterior i les fires internacionals. Durant el 2013 ha estat present a Art Bodensee, Art Copenhagen, Art Karlsruhe i Art Fair de Colònia. Aquest final de temporada proposa una exposició amb obra gràfica d'artistes reconeguts: Joan Miró, Cuixart, Clavé, Tharrats, Subirachs, Saura, Tàpies, David Hockney i d'altres. A.R.

CA TARRAGONA CENTRE D'ART. PUBLICACIÓ ANUAL 2012

Coordinació: Cèlia del Diego i Jordi Ribas

Tarragona. CA Tarragona Centre d'Art, 2013

Publicació testimoni de les activitats del Centre d'Art Tarragona de l'any 2012. Destaca la importància del projecte per al territori, les relacions personals i els convenis institucionals que l'han fet possible. S'hi ressenyen i justifiquen exposicions, publicacions, cursos, seminaris, arxius i diverses activitats programades. El 2012 va ser un any de funcionament d'un equipament amb molta projecció i forta implicació del sector.

PER UNA TRANSMUTACIÓ DE LES BIENNAIS D'ART

// MONTSE ROMANÍ

*Conflictes a l'entorn de la 13a Biennial d'Istanbul
bienal.iksv.org/en*

El darrer 10 de maig, membres de la plataforma Public Resistance Platform (Kamusal Direniş Platformu),¹ formada per diferents grups culturals d'Istanbul, van irrompre al seminari «Public Capital» organitzat per la 13a Biennial d'Istanbul. Silenciosament, els artistes van jeure enmig de la sala, portaven una samarreta amb els noms dels múltiples districtes condemnats a la gentrificació, les exclusions socials i els danys mediambientals produïts per l'actual regeneració urbana que pateix la ciutat.² Seguidament, es van cobrir amb un llençol on es podien veure els logos de companyies financeres turques com Eczacıbaşı i Koç Holding (aquesta darrera patrocinadora principal de la Biennial entre 2007 i 2016), que han esdevingut importants mecenes culturals, ahora que potencials inversores i especuladores urbanístiques. En el marc d'un debat crític sobre les relacions entre l'art i el capitalisme, no deixa de ser sorprenent l'absoluta passivitat dels assistents al seminari mentre observaven com el personal de seguretat bruscamment desallotjava els artistes de la sala. El 6 de juny, 140 artistes van signar un

manifest expressant el malestar provocat per «l'actitud autoritària i poc comunicativa de la direcció de la 13a Biennial d'Istanbul» aquell dia, que «contrasta amb les seves pretensions de repensar el concepte d'allò públic a fi d'activar el compromís social de l'art a Turquia».

«Public Alquemy» (Alquímia Pública) és el lema de la Biennial d'Istanbul d'Art Contemporani³ d'enguany –que tindrà lloc del 14 de setembre al 10 de novembre. En aquesta edició es proposa reflexionar sobre les condicions sota les quals allò públic i col·lectiu es reproduïx avui a la ciutat davant els accelerats processos de privatització induïts pel gir neoliberal global. Entre d'altres estratègies, l'equip curador té previst ocupar espais ubicats en alguns dels barris afectats per fer-hi exposicions, l'objectiu final, segons els artistes locals, és legitimar (o millor, encobrir) les accions especulatives en aquestes zones degradades pels grups de capital que patrocinen la Biennial. I aquí rau la paradoxa, i també la ironia, que envolta aquest esdeveniment cultural, que en les darreres edicions ha patit permanentment una allau de crítiques per la seva ambivalent retòrica que, d'una banda, fomenta la Biennial com un espai autònom de resistència o crítica i, d'una altra, la situa al servei del capital privat (en connivència amb l'Administració) per vendre la ciutat i obtenir-ne beneficis sense finalitat social.⁴

A aquestes alçades i tenint present les recents revoltes a Turquia, de nou es pregunten els artistes: per què una altra edició de la Biennial? Per a qui? I en cas de mantenir-la:

quina Biennial volem? Caldrà, doncs, estar atents i veure si una possible entesa entre ambdues parts influirà en el recorregut final d'aquesta edició.

1. <http://antiistanbul2013bienal.blogspot.com.es/>
2. Els moviments socials i veïnals crítics amb els efectes agressius que, sobre la població, la memòria històrica i el medi ambient, tenen els projectes de regeneració, situen aquests projectes en una agenda explícita per convertir els espais urbans en béns lucratiu, i transformar-los en llocs de turisme patrimonial, promocions immobiliàries destinades als nous rics i al turisme de consum, d'oci i congressos.
3. La primera Biennial d'Istanbul s'organitzà el 1987 impulsada per l'IKSV, una fundació creada per un grup d'empresaris amb l'objectiu d'inserir el projecte de modernització «nacional kemalista» en el marc de la globalització. <http://bienal.iksv.org/en/archive/newsarchive/p/1/790>
4. Amb el Govern sorgit a les eleccions de 1983, el sector privat va substituir l'Estat en la tasca de fomentar la cultura i l'art seguint el model neoliberal anglosaxó. Així s'ha mantingut fins avui.

Baix: El Centre cultural Atatürk situat a la plaça Taksim d'Istanbul, cobert de pancartes durant l'ocupació de la plaça i del parc Gezi (juny, 2013). D'ençà que l'AKP governa, l'edifici ha esdevingut un símbol de les tensions entre laics i islamistes.

«IL PALAZZO ENCICLOPEDICO/ THE ENCYCLOPEDIC PALACE»

// MARIANA CÁNÉPA

.....
La Biennale de Venècia

De l'1 de juny al 24 de novembre de 2013

labiennale.org

.....

«The Encyclopedic Palace» (El Palau Enciclopèdic) —comissariada per l'italià resident a Nova York Massimiliano Gioni, actualment director associat i director d'exposicions al New Museum a Nova York i director artístic de la Fondazione Nicola Trussardi, a Milà— és una exposició rica i complexa centrada en les cosmologies, obsessions i lluites personals de més de 150 artistes «professionals» i «outsiders». La barreja d'art «high» i «low» al llarg del Pavelló Central als Giardini i, desenvolupat amb més claredat, a l'Arsenale, es desplega a través d'un recorregut lineal i nítid (l'arquitecta novaiorquesa Annabelle Selldorf hi ha projectat àmplies i altes parets que eviten que el visitant es distregui en la grandiloqüent arquitectura de l'Arsenale). Comencem amb dos potents i alhora reveladors inicis: als Giardini amb «The Red Book», el manuscrit il·lustrat al llarg de setze anys pel psicoterapeuta Carl Gustav Jung, i a l'Arsenale amb la maqueta del malmès projecte del 1955 realitzat pel mecànic de cotxes Marino Auriti, que pretenia acollir tot el saber del món en un *Palazzo Enciclopedico* que ocuparia 136 pisos i 16 illes de cases a Washington D.C.

«The Encyclopedic Palace» continua la línia d'investigació plantejada anteriorment per Gioni a «10,000 Lives», la vuitena Biennial de Gwangju, que va tenir lloc el 2010 a Corea del Sud, en tant que tracta l'obsessió de la societat contemporània amb les imatges i pel plantejament d'una biennial com un «museu temporal més que una exposició que capta el *zeitgeist*», com ha declarat el mateix Gioni. Enguany, la Biennial presenta

obres d'artistes reconeguts al circuit internacional (Fischli & Weiss, Pawel Althamer, John Bock, Steve McQueen), acompanyades d'artefactes (la fabulosa col·lecció de pedres de l'escriptor francès Roger Callois o els exvots del santuari de Romituzzo, Siena), peces realitzades per artistes oblidats o marginats per la historiografia (el cas de la sueca Hilma af Klint n'és un bon exemple) i d'*amateurs* (com és el cas de les 387 maquetes arquitectòniques realitzades per Peter Fritz, un treballador d'una companyia d'assegurances que va realitzar un minuciós inventari de l'arquitectura austríaca), i que presenten l'artista Oliver Croy i Oliver Elser, crític especialitzat en arquitectura.

Tot i voler escapar de les expectatives que tradicionalment recauen sobre les biennals de produir nous «productes» i presentar nous artistes, l'exposició presenta magnífiques peces produïdes especialment per a l'ocasió (Tino Sehgal, Erik van Lieshout, Rossella Biscotti o *Grosse fatigue* (2013), l'extraordinari vídeo de la francesa Camille Henrot, guanyadora del Premi de Plata a la millor artista jove, per exemple), que reforcen amb èxit el discurs curatorial. Un altre encert és haver convidat l'artista Cindy Sherman a comissariar una minixposició entorn la pròpia imatge, un autèntic *wunderkammer* que inclou joies com àlbums de fotos col·leccionats per la mateixa artista.

Malgrat això, i que molts hagin titllat el format de la Biennial com a innovador, el plantejament de barrejar artistes «professionals» i marginals no és únic. Sense anar més lluny, «The Alternative Guide to the Universe» (La guia alternativa de l'univers), l'actual exposició a la Hayward Gallery de Londres, «presenta obres d'artistes autodidactes i arquitectes, físics marginals i inventors visionaris que ofereixen perspectives poc ortodoxes del món».² «The Encyclopedic Palace» no se centra tant a analitzar la gesta enciclopèdica com el títol suggereix, sinó les obsessions, els deliris i, fins i tot, a explorar aproximacions de caire més espiritual que ha generat l'art els darrers cent anys. El ja men-

cionat vídeo d'Henrot il·lustra la direcció en la qual hauríem desitjat que es desenvolupés més el projecte, oferint una mirada més posada en el present i el futur sobre com naveguem i, en conseqüència, sobre com entenem el món: a través de múltiples imatges i finestres que s'obren contínuament als nostres ordinadors, a les nostres televisions i als nostres *smartphones*, contrastant realitats i multiplicitat d'opinions de manera simultània, i no pas llegint volums enciclopèdics impossibles de ser comprensibles amb la canviant actualitat.

Tot i que no era oficialment part de la Biennial, una eina indispensable per entendre les complexitats del món en què vivim és la realitzada per l'artista holandès Jonas Staal: «Ideological Guide to the Venice Biennale 2013», una *app* gratuïta en la qual podreu obtenir informació sobre les aliances geopolítiques, els recursos econòmics i el procés de selecció dels projectes de cada un dels pavellons nacionals que han participat a la cita veneciana.

.....
1. «Omnivor's Dilemma. Francesco Bonami talks with Massimiliano Gioni about the upcoming 55th Venice Biennale», Artforum, maig 2013. artforum.com/inprint/id=40454

2. southbankcentre.co.uk/venues/hayward-gallery/exhibitions (11 de juny de 2013)

.....
Fotografies:

Esquerra: Oliver Croy and Oliver Elser. The 387 Houses of Peter Fritz, (1916–1992). Insurance Clerk from Vienna, 1993–2008, Jack Whitten. 9-11-01, 2006. Fotografia de Francesco Galli. Cortesia de la Biennale di Venezia. Dreta: Marino Auriti. Il Enciclopedico Palazzo del Mondo or Encyclopedic Palace of the World, ca. 1950s. 55. Esposizione Internazionale d'Arte, Il Palazzo Enciclopedico, la Biennale di Venezia. Fotografia de Francesco Galli. Cortesia de la Biennale di Venezia

.....

«RELAT DE BELLES COSES FALSES»

// MÀRIUS DOMINGO

.....
Lo Pati. Centre d'Art de les Terres de l'Ebre. Amposta
Del 8 de juny al 1 de setembre de 2013
lopati.cat

«Relat de belles coses falses» porta com a subtítol «una exposició de paisatges», una mostra comissariada per Albert Martínez Lopez-Amor, que ha estat possible gràcies a la col·laboració del MACBA, el MNAC i el Museu de Valls, així com les galeries de Barcelona ADN, Estrany de la Mota i ProjecteSD, i les madrilenyes Casa sin fin i The Goma. Un camí molt fructífer que espero i desitjo que continuï en el futur. En aquest sentit l'exposició recorre un ampli ventall de possibilitats i camins suggeridors oberts ja que, en paraules dels responsables, s'han explorat:

[...]frontsdecreació,comlatecnologia,elpensamenturbà, les cultures del lleure o el treball des de la identitat individual. A través de llenguatges molt diversos –pintura, fotografia, obra tridimensional o vídeo art–, bastim una narració de possibilitats, on tot pot esdevenir paisatge. L'entorn natural, òbviament, però també espais menys evidents: els indrets desfavorits, els escenaris de l'activitat humana, els ambients sonors, l'experimentació corporal, els episodis de conflicte, les visions espacials que proposen lectures crítiques, les estètiques de les relacions, la performance... Un llarg etcètera de conceptes, transformats en convencions artístiques, transformades en hipotètiques revelacions.

El paisatge com a element comú que aglutina és un dels temes que més ha preocupat els artistes vinculats a l'espai que coneixem genèricament com a «Terres de

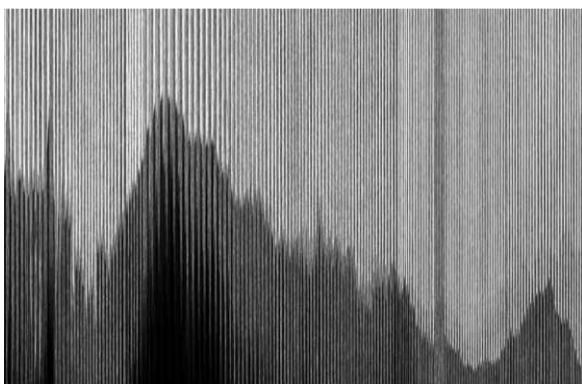
l'Ebre». El 2010 els artistes Manel Margalef, Leonardo Escoda, Josep Salmerón i Lluís Vives, vinculats a aquest territori com a brillants representants dels anys 80, presentaven «La mirada reposada, una revisió del paisatge». El maig del 2012 podíem veure al Museu d'Art Modern de Tarragona «Repensar terra, una reflexió creativa des de les Terres de l'Ebre», una mostra produïda per l'Escola d'Art i Disseny de la Diputació a Tortosa, comissariada per Leonardo Escoda, on nou creadors (Alfred Porres, David Curto, Jep Colomé, Neus Llatje, Pilar Lanau, Andreu Subirats, Albert Aragonés, Toni Cardona i Elena Espuny), procedents de diferents camps i fent servir múltiples llenguatges, reflexionaven sobre com les relacions que es produeixen entre espai, territori i societat condicionen el discurs creatiu. En aquest context la proposta de Lo Pati és molt pertinent i permet enriquir la visió global que els creadors (fent servir aquesta paraula en sentit ampli) tenen d'aquesta idea multidireccional que representa el paisatge com a font d'identitat. També conside

ro molt remarcable l'esforç crític que ha fet el comissari per tal de donar unitat a l'exposició: a vegades no cal a anar a Berlín o a Madrid per veure coses interessants.

La mostra inclou el pintor postmodernista Joaquim Mir, que ens recorda, en alguns aspectes del seu treball, que al món, encara que lluny de casa nostra, algú començava a pensar en l'abstracció com a instrument per reflectir la realitat; o el vallenc Jaume Mercadé, que fou el gran cronista de l'aspror del Camp de Tarragona. També trobem a Joaquim Vayreda, un dels millors i més coneguts deixebles de Martí Alsina. Vayreda, que va exposar per tot Catalunya i en molts altres llocs, es va moure poc d'Olot, on va crear escola, posant de manifest la importància de la perifèria com a espai que alimenta l'imaginari bucòlic d'una societat en ràpida evolució. A la llista d'artistes hem d'afegir Carlos Aires, Rosa Amorós, Arquitectura (Josep Camps i Olga Felip), Miquel Barceló, Xavier Basiana i Jaume Orpinell, Basurama, Josep Berga i Boix, Francesc Català-Roca, Patrícia Dauder, Joan Fontcuberta, Francesc Guasch Homs, Albert Gusi, Pere Gussinyé, Juan Antonio Hernández-Díez, Fina Miralles, Mariona Moncunill i Rasmus Nilausen, Julia Montilla, Palle Nielsen, Perejaume, Frederic Perers, Enrique Radigales, Job Ramos, Jorge Ribalta, Xavier Ribas, Francesc Ruiz, Txema Salvans, Alberto Schommer i Soriano Montagut. Un ampli ventall de personalitats creatives, amb obres en múltiples formats, que no deixaran indiferent a ningú.

.....
Fotografia (esquerra): Txema Salvans, de la sèrie Spanish Hits, 2005. Baix (d'esquerra a dreta): Enrique Radigales, Souvenir, 2013; Albert Gusi, Aneto (vídeo), 2012; Joan Fontcuberta, Orogenesi Derain, 2004; Basurama, Mar Menor Golf Resort /Polaris World, 2008.

**DOS ANYS DEL CA TARRAGONA
CENTRE D'ART**

// ASSUMPTA ROSÉS

L'esperàvem amb impaciència, un centre d'art a Tarragona. La gestació va ser llarga: pensat i reclamat durant mesos per una assemblea d'artistes, teòrics i docents, el juny de 2007 es va formar un Comitè Impulsor per redactar un projecte local, que es va beneficiar de la coincidència de la creació de la Xarxa de Centres d'Art Contemporani de Catalunya. Finalment, fa dos anys, va acabar el procés previ, el concurs públic, i va començar a funcionar amb projecte i equip.

El CA Tarragona, tal com diu en la publicació del recull de 2012 rebia el següent encàrrec:

[...] especialitzar-se en mediació, entesa com una forma de treball dialògic entre les polítiques culturals, les pràctiques artístiques i el teixit social del territori. [...] amb l'objectiu de fer recerca al voltant de les dinàmiques de participació i producció col·lectiva i compartir els processos i els resultats des d'una perspectiva pedagògica.

L'inici va ser com el rugit sord d'un motor que es va escalfant abans de connectar la marxa. La primera convocatòria va ser l'«Obert per reflexió». Una crida al sector a participar en un debat que havia de derivar en actuacions en les quals el CA Tarragona exerceix de mediador entre els agents, un model de gestió que ha volgut que el caracteritzi. Dosis variables de bona fe, escepticisme, voluntarisme i entusiasme dels professionals han derivat en aquests dos anys cap a uns projectes i uns grups de treball que han tingut temps just per cristal·litzar: el web *L'Antena*, la Xarxa de Gestors, les exposicions de «Breathing Time», la creació de l'arxiu d'artistes *L'Irradiador*, activitats de formació com el *Posa't en forma amb l'art contemporani* i les

Escoles de Calor, han estat activitats en les quals hi ha hagut una gran participació d'artistes, teòrics, docents, gestors, etc. La direcció del CA ho ha animat, coordinat, i s'ha encarregat de les exposicions i les publicacions.

L'acció s'ha anat accelerant a mida que avançava el temps i es preveia el negatiu influx de la crisi econòmica i de la desafecció institucional. La Generalitat encara no ha fet efectiva la seva part del pressupost (50%). L'Ajuntament sembla que s'ha distanciat del projecte i la Regidora de Cultura ha anunciat que canviarà l'orientació i l'equip. Massa sovint ens trobem amb situacions com aquesta: treballs engegats que s'abandonen, experiències truncades i esforços poc rendibilitzats. Com més s'hi han implicat els professionals del sector i més hi ha participat el públic, més s'ha notat, també, com minvava el suport polític.

Les directrius del Centre, formulades pel grup impulsor (Joan Cavallé, Chantal Grande, Lluís Vives, Mónica López, Blai Mesa, Cèlia del Diego, José Carlos Suárez, Rosa Comes, Adam Manyé i alguns altres) i desenvolupades amb molta voluntat i eficàcia per l'equip directiu que va guanyar el concurs públic (Cèlia del Diego, Jordi Boldú i Cristian Año), s'han materialitzat. La publicació de la memòria del 2012 pot servir de testimoni i de referència per al futur. Les reunions, els debats, les classes, les produccions,

etc., romanen com una acció favorable. La qüestió és: acaba el projecte perquè la situació econòmica no permet mantenir-lo o perquè la Regidoria de Cultura vol deixar clar qui mana aquí?

L'essencial que ens queda és l'experiència innovadora d'un centre d'art basat en l'objectiu de mediar entre diferents sectors de l'art: creadors, productors, formadors, gestors, consumidors. Existia un plantejament teòric elaborat i s'ha pogut aplicar una experiència pràctica. El jove Centre d'Art ha comptat amb els professionals del territori, que li han fet confiança amb generositat i se n'han pogut veure els resultats: cohesió del sector, valoració d'uns actius humans excepcionals i creació d'una capitalitat de Tarragona en art contemporani, inèdita fins ara.

L'Ajuntament de Tarragona podria celebrar i presumir d'una experiència profitosa que ha activat els col·lectius del territori i ha situat la ciutat en el mapa català de les arts visuals contemporànies amb una cara nova. La nostàlgia i el descontent pel desenllaç també hi són, es manifesten amb un eslògan que s'ha escoltat molt: «Volem aquest CA!»

La demarcació té un segon centre, Lo Pati d'Amposta, el qual ha configurat un model diferent, adaptat al seu context, que s'obre camí, malgrat les mateixes dificultats de caixa. En general, el model de la Xarxa de Centres d'Art de Catalunya ha donat bons resultats i mereixeria una oportunitat de desenvolupament, condicions favorables, i més estabilitat econòmica i política. Cadascú en el seu paper, si pogués ser.

Fotografies: L'Antena a Tarragona ràdio, CA Tarragona; Domini públic, CA Tarragona / Joan Ramon Salvadó; «Habeas Corpus», CA Tarragona / Martí Gasull; Còmic raro, CA Tarragona; «Monuments», CA Tarragona / Martí Gasull.

«POSA'T EN FORMA» I... QUÈ HI VEUS?

// CARMÉ BADIA (alumna del curs)

Què ha sigut el *Posa't en forma amb l'art contemporani* del CA Tarragona? Un curs sobre creació contemporània per «donar eines teòriques i pràctiques» a qui ha interessat acostar-s'hi. A càrrec de Jordi Ribas, un dels responsables del Centre d'Art, al curs, hi han assistit 120 persones. Se n'han fet cinc edicions en poc més de mig any (del novembre del 2012 al juny del 2013): al Museu de Valls, a la Biblioteca Pública de Tarragona, a la Sala del Portal del Pardo del Vendrell i al Centre de Lectura de Reus. En tots els casos ha constatat de quatre sessions, una de les quals amb la participació d'un artista de L'Irradiador, l'arxiu comissariat d'artistes del Camp de Tarragona. Per ordre, els creadors convidats han sigut aquests: Lídia Porcar, Jordi Erola, Ester Ferrando i Patricia Carles (a Reus i

a Tarragona).

El curs comença amb uns «apunts per a una història de l'art de l'ara mateix» que, com s'explica, per a alguns, comença amb Duchamp el 1910 i, per a altres, el 1945, acabada la Segona Guerra Mundial, quan emergeix la pregunta: «Si el món mata, per què no pot matar l'art? Si el món va a mil per hora, per què no hi pot anar l'art?».

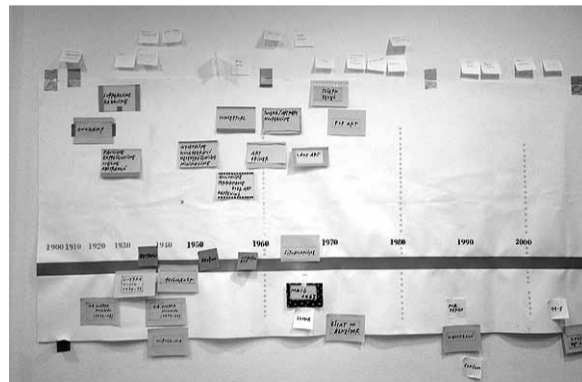
Al segle xx irrompen multiplicitat d'artistes, moviments, llenguatges artístics (acció, art corporal, *happening*, instal·lació, art natura, i un llarg etcètera). I si, a més, «tot pot començar a ser art», com ens hi podem encarar? De dues maneres pel professor: des del joc que proposa l'obra (i l'esforç i el temps que demana) o des del coneixement (de l'artista, la peça, el context, la teoria, la crítica). Entre les altres reflexions el curs planteja: què fa que una obra sigui «artefacte artístic»? Com és que un artista ens arriba i un altre no?

També està molt bé que et facin conscient que mai el paper del públic havia sigut tan actiu, tan part de la creació. No vol dir que l'art l'hàgim d'entendre. «L'art no és per ser comprès», deia Joseph Beuys, i Jordi Ribas ho remata: «Quan passen els anys i una obra encara ens inquieta, anem bé».

L'última sessió és igualment útil: una posada a l'abast dels «llocs d'art contemporani» més propers, bibliografia i recursos com els que, per exemple, ofereix la Biblioteca Pública de Tarragona.

Acabes el curs sabent que l'objectiu s'ha complert: t'has desencarcat. En surts més lliure, més escèptic amb l'«això també ho puc fer jo» i l'«això és una presa de pèl». T'han fet agafar ganes de mirar i veure-hi. Gràcies.

.....
Fotografies: CA Tarragona
.....

ENRIC BAIXERAS I BIGAS LUNA. UN ROS I UN BRU, CAMÍ DEL PARADÍS

// ASSUMPTA ROSÉS

Enric Baixeras (Tarragona, 1923-2013) i Josep Bigas Luna (Barcelona, 1946 – la Riera de Gaià, 2013) són dos llençols que hem perdut en el tràfec d'aquest any tan inquiet.

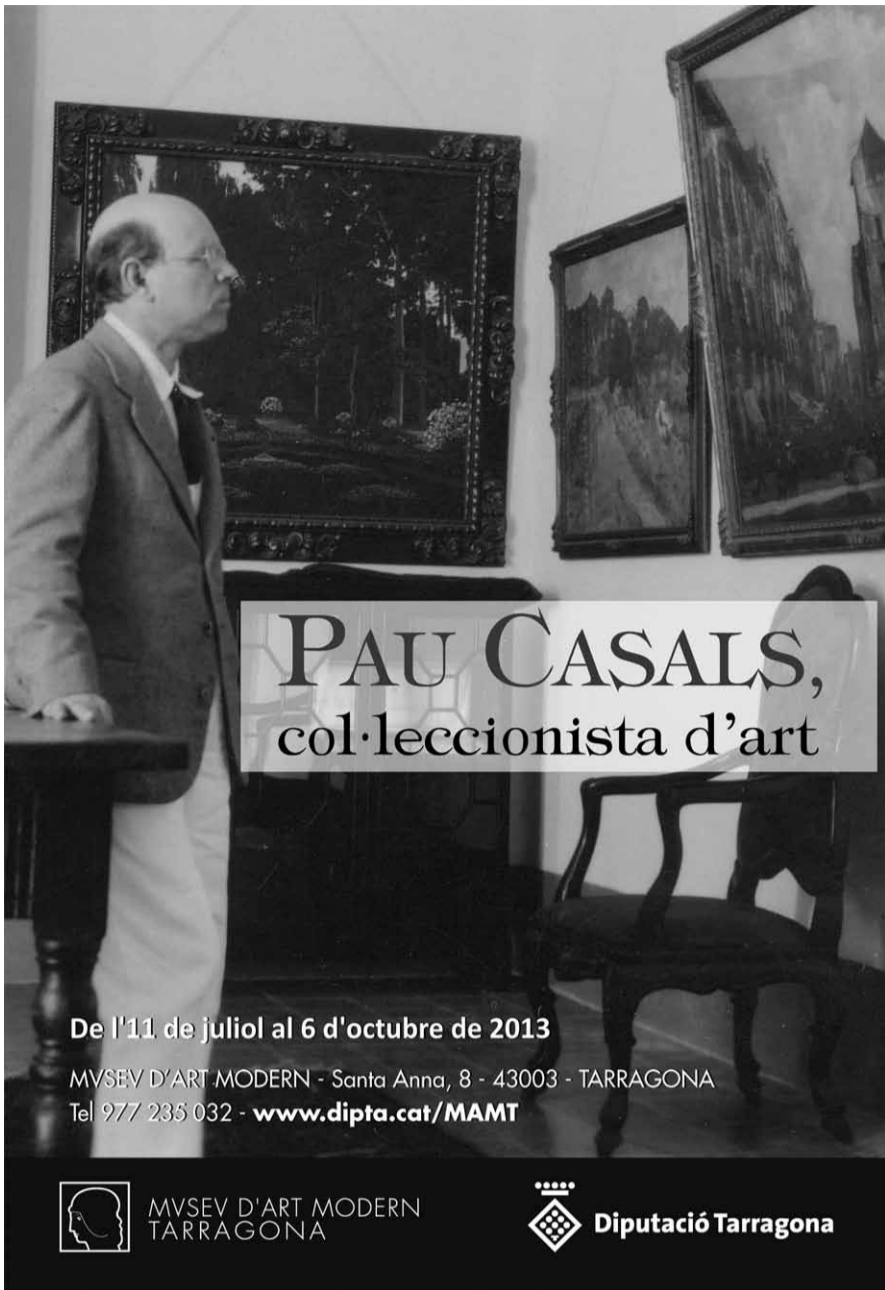
Enric Baixeras era clar d'ulls, pell i cabell, elegant, respectuós, semblava venir del nord evocat per Espriu, aquella terra de gent noble, culta, lliure, desvetllada i feliç. Va mirar el seu entorn de Tarragona i, sort d'ell, que ens va guardar la memòria d'artistes i accions de la postguerra i la transició democràtica. Recordem les seves publicacions sobre Saumells, Secall, Gonzalo Lindín, el Grup de Tarragona, el tapís modern a Tarragona, la nova visió del paisatge, l'art religiós, les converses de Salou, i també els treballs no publicats entorn el disseny gràfic, els jardins mediterranis i el cartellista Cidón. El treball i l'afecte fluïen en clau interna per la protecció i el coneixement

d'allò proper, viscut, implicat en la pròpia vida. Això sí, amb una mirada oberta, atenta al que passava a l'exterior.

Bigas Luna ens va honorar vivint entre nosaltres i afegint-nos als seus territoris creatius. No li ho hem agraït prou. Fotògraf, pintor, videoartista i, sobretot, conegut internacionalment com a director de cinema, va aportar al cinema espanyol i català una visió fresca, erotitzada, mediterrània i lliure; un treball afí a la seva imatge personal, morena, rodona, de mirada intencionada i somriure entremaliat. De Bigas Luna es pot aprendre a no patir pels convencionalismes, a escoltar el cos i els sentits, on ha quedat impresa una cultura ancestral que no cal reprimir. La seva inquietud era la vida, ho manifesten la pulsio humanista i les pells sensibles que va mostrar a la pantalla, i l'interès per l'ecologia, la naturalesa i l'agricultura biològica, que va practicar al nostre territori.

.....
Fotografia Enric Baixeras: cortesia família Baixeras
Fotografia Bigas Luna: Josep Borrell Garciapons
.....

PAU CASALS,
col·leccionista d'art

De l'11 de juliol al 6 d'octubre de 2013

MVSEV D'ART MODERN - Santa Anna, 8 - 43003 - TARRAGONA
Tel 977 235 032 - www.dipta.cat/MAMT

 MVSEV D'ART MODERN
TARRAGONA Diputació Tarragona

EXPOSICIÓ

MIREIA
SALLARÈS

MONUMENTS

19 MAIG >
28 JULIOL 2013
TINGLADO 2 -
MOLL DE COSTA

 TARRAGONA
CENTRE
D'ART www.catarragona.net

 AJUNTAMENT DE
TARRAGONA Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura Port de Tarragona
Centre d'Estudis Marítims
i d'Activitats TARRAGONA
2017

ARTIGA

SERVEI DE PUBLICITAT

Oferim un espai on COMUNICAR
PRODUCCIONS i ACTIVITATS. La revista
té un TIRATGE de 3.500 EXEMPLARS
que es distribueixen gratuïtament
junt amb el diari El Punt-Avui i també a
diferents centres culturals i artístics de la
demarcació de Tarragona

Per encàrrecs
652 156 003

ART-TARRAGONA.COM

1a BIENNAL D'ART
CONTEMPORANI
ExPortArt - ImPortArt
Port de Tarragona 2013

 Port de Tarragona
Centre d'Estudis Marítims
i d'Activitats
Fons d'Art

Bases del concurs:
www.porttarragona.cat/ca/port-i-ciutat/serveis-menu/fons-art.html
exportart_importart@porttarragona.cat

INICIATIVA

MÉS QUE MAI, TEMPS PER RESPIRAR

//BLANCA PEIRATS

«Breathing Time». 26 artistes visuals contemporanis (+)
10 espais del Camp de Tarragona. Cambrils, L'Espluga de
Francolí, Reus, Tarragona, Valls, El Vendrell.

Del 2 al 31 maig de 2013

breathingtime2013.wordpress.com

Diuen que són temps difícils pertot arreu, però al Camp sempre hi ha gent treballant perquè la cultura no s'enfonsi. La Xarxa de Gestors i Programadors Visuals del Camp ha treballat un any sencer per mostrar-nos que al Camp hi ha molt bons artistes amb projectes que mereixen ser coneguts per la ciutadania.

La Xarxa de Gestors va néixer dins del projecte «Obert per reflexió», promogut pel CA Tarragona, que va trobar una petita finestra per començar una iniciativa que posa en relació deu espais i institucions d'art contemporani amb els artistes. Cecília Lobel i Aureli Ruiz van curar el projecte i van recollir-ne un altre del mateix CA Tarragona com va ser L'Irradiador 2012 per configurar el mapa d'artistes de «Breathing Time» (Temps per respirar). D'aquesta manera vint-i-set artistes començaven a inte-

rrelacionar els seus projectes individuals amb els de la resta.

A «Breathing Time» vàrem trobar obres de: Fani Pizarro, Ester Ferrer, Cristina Serra, Mar Borrajo, Ro Caminal,

Patricia Carles, Gemma Clofent, David Fernández, Raquel Frieria, Gerard Gil, Pau Francesc López, Mariona Moncunill, Quim Packard, Vanessa Pey, Núria Rion, Ariadna Parreu, Jorge Conde, Jordi Erola, Gerard Cuartero, Jordi Llorc, Gerard Boyer, Gemma Valls, Àlvar Calvet, Manel Margalef, Jordi Matorell i Lídia Porcar, que ens van transmetre les seves preocupacions, els estats anímics de la societat, el treball que fan amb col·lectius, les seves idees de canvi, els desitjos i les realitats de l'ésser humà, reflexions íntimes i quotidianes, els seus espais urbans i privats...

Cada vegada que sorties d'un dels espais: la Sala Àmbits de Cambrils, el Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí; Cal Massó, el Centre de la Imatge Mas Iglesias, i el Centre de Lectura de Reus; el Museu de Valls; la Sala del Pardo del Vendrell, i l'Espai Jove Kesse i el vestíbul dels Serveis Territorials de la Generalitat de Catalunya de Tarragona, així com els carrers de la mateixa ciutat amb el Display, anaves sumant, i a cada respiració hi havia un bategar que responia a la cartografia de l'art contemporani del Camp, al retrat de la societat sencera, a la seva capacitat de reacció davant de l'adversitat amb creativitat. I et quedava la pregunta a l'aire: Som Xarxa? Cal respirar perquè l'any que ve hauríem de tornar-hi, segur.

Fotografies: CA Tarragona / Diego Corredor

CRÈDITS ARTIGA

Direcció: Assumpta Rosés // **Consell de Redacció:** Cèlia del Diego, Assumpta Rosés, Antonio Salcedo i Màrius Domingo // **Col·laboració:** Patricia Carles
Correcció de textos: Agnès Toda // **Disseny i maquetació:** Alexandre Ayxendri // **Apartat de correus:** 637 - 43201 REUS // artiga@art-tarragona.com

Col·laboren:

Produeix:

